

spectatorii, fie și pentru aceea că strică întregului. Ascultam cu plăcere, într-un amurg calm, sonatina cîntată la pian de fata de peste drum. Însă cînd m-a parvenit și hîriiul rîșniței de cafea a onorabilei ei mame, străin de universul meu auditiv, am închis cu tristețe fereastra pentru amîndouă.

Valentin SILVESTRU

Gînduri pe marginea unui concurs

La primul spectacol din cadrul celui de al patrulea concurs pe țară al caselor de cultură și al căminelor culturale, asistam în calitate oficială: membră în juriu. Și iată că, dintr-o persoană „oficială”, membră în juriu, am devenit, pe nesimțite aproape, o entuziastă spectrotoare și m-am surprins adeseori aplaudind din rîsputeri. Și nu numai eu: întreaga comisie...

În egală măsură am fost entuziasmată de realizările obținute de căminele culturale în domeniul artei de care mă simt strîns legată: teatrul.

În vreme ce I-ul sau cel de al II-lea concurs pe țară prezentase mai ales cîntece și dansuri — producții directe ale artei populare — teatrul și recitățile rămîind în minoritate, la al III-lea și mai ales acum la al IV-lea concurs, din toate colțurile țării, echipe bine pregătite, cu costume, recuzită și decoruri proprii, au pregătit piese întregi, fapt vrednic de consemnat ca o reală izbîndă a amatorilor.

La unele echipe s-a simțit dorința unei prezentări îngrijite, un respect deosebit chiar pentru detaliile scenice. Echipa din Lipănești, raionul Ploești, a prezentat de pildă *Răfuiala* de Tiberiu Vornic, într-un decor fericit inspirat, aducînd pe scenă o mobilă autentic țărănească. Echipa din Prejmer a prezentat un act din piesa *Zgîrcita* de Reich, în care s-a resimțit vădit dorința de realizare a unui decor și a unor costume autentice; s-a făcut remarcată prezența ingenioasă a regizorului. Deși în acțiune personajele piesei aveau indicația să șadă tot timpul pe scaune, regizorul a imprimat dinamism spectacolului, scoțînd în relief reacțiile și dînd valoare deosebită, scenică, comportării eroilor.

În colectivele echipelor căminelor cul-

turale, cit și în cele ale caselor de cultură, au participat nu numai tineri dar și numeroși oameni vîrstnici, entuziaști interpreți cu o tinerețe scenică adesea uimitoare.

Ce exemple emoționante ne-a dat interpreta rolului Mariei din piesa *Răfuiala* de T. Vornic (în echipa de la Comlăuș, regiunea Oradea), sau aceea a bătrînei soacre din *Nunta ciobănească* (de la Rășinari), o „artistă” vioaie și ageră, care a stîrnit risete și aplauze aproape la fiecare replică. Nu mai are nevoie de comentarii apariția pe scenă a Maștei Topirceanu din Brăhășești, regiunea Tecuci, mamă a 22 de copii, care a recitat cu mult suflet și cu înțelegere *Scrisoarea unei mame*.

Ne-a bucurat prezența nenumăratelor teatre de păpuși care au prezentat spectacole în condiții onorabile.

Teatrul de păpuși al casei raionale Roman, de exemplu, a însuflețit cu mult simț artistic pagini din viața lui Ion Creangă: în spectacolul *Pupăza din tei*, teatrul de păpuși din Macău, raionul Cluj, a prezentat un text plin de fantezie, în care critica lipsurilor din sat apăsătoare într-o formă umoristică de bun gust. Unele din aceste spectacole, cu lumină, fantezie și haz, au adus pe mica lor scenă, în afară de acțiunea directă a piesei, costume, obiceiuri și dansuri locale bine executate (teatrul din regiunea Craiova).

✱

Munca echipelor făcută cu avînt, adeseori cu sacrificarea timpului liber, dăruit cu dragoste teatrului, merită însă texte — piese și versuri — cel puțin de o calitate egală cu realizările lor. Din păcate, nu totdeauna aceste echipe au fost servite de texte corespunzătoare. Interpreții au prezentat și texte anoste, piesete în care se răsuceau intrigi forțate, pseudoscenete, unele neinteresante, altele greu de realizat chiar pentru actori rutinați. De multe ori, piesele a căror acțiune se petrece la sate aveau conflicte rezolvate „orășenește”, aducînd o viziune de „birou” problemelor rurale, în loc să ofere situații generoase în care actorii țărani să se simtă ca la ei acasă, să aducă în spectacol viață, mișcare, intonații cu adevărat țărănești.

La aceasta cred că a contribuit și felul cum se face pe alocuri instructajul artistic al echipelor. Bunul gust, simțul mă-

surii, decența scenică ar trebui să fie obiectivul acestor acțiuni. Instructorii nu trebuie să învețe pe amatori formule de teatru învechite, prăfuite, retorice, clișee actoricești uzate, ci să-i pună în situația de a aduce pe scenă specificul satelor noastre, cu tot parfumul lor proaspăt.

Școlile de artă populară, în urma unei munci atente, ar putea să ne dea instructori mai valoroși, adevărați responsabili culturali. Căci s-a resimțit în concurs, la unele echipe, lipsa unor responsabili culturali bine orientați; s-a văzut bunăoară, că nu toți aceștia se conduc după criterii culturale, ci și „comerciale”, privind echipa doar ca pe un mijloc de realizare de venituri, compromițând în bună măsură valoarea muncii colectivului.

Astfel, câteodată rîvna artistică s-a transformat în ambiție, dragostea caldă și sinceră de teatru a făcut loc „funcționarismului”.

Urmărind cîteva ani la rînd aceste concursuri, am observat că unele case de cultură se prezintă cu aceiași actori amatori. Sînt laudabile desigur rîvna și tenacitatea lor, dar responsabilii culturali trebuie să fie atenți să nu creeze în acest chip „trupe” de actori amatori, cu ambiții de vedete, „candidați” la concursuri.

Membra în juriu și spectatoare entuziastă, am aplaudat această măsurare de forțe artistice, iar bilanțul ei este optimist.

Sandina STAN

Ultimul actor din trupa lui Millo...

Am condus pe drumul cel din urmă pe acel care a fost modestul actor Jean Montaureanu, a cărui activitate teatrală e pe cît de uitată pe atît de prodigioasă. Timp de 66 de ani a slujit activ teatrul și o bună parte din viața lui a fost strîns legată de istoria teatrului de acum 60—70 de ani.

A jucat în trupa lui Matei Millo și apoi în aceea a lui Zaharia Burienescu, cu care, rudă prin alianță, a bătut sute de comune într-o vreme cînd teatrele erau luminate cu luminări de spermanțetă, cînd lumina electrică nu era încă pretutindeni introdusă în sălile de teatru.

Montaureanu nu și-a făcut niciodată iluzia că e actor „mare”, de frunte, dar era convins că e un element util. A jucat la Matei Millo, cu Paul Gusty sau cu

Nottara, pe care i-a servit cu credință zeci de ani la Teatrul Național.

De la începutul carierei sale a simțit o deosebită și o adevărată pasiune în a împărtăși bucurie în lumea copiilor — a „școlerilor” —, în rîndurile soldaților și sătenilor.

De aceea, a cutreierat întreaga țară, oprindu-se la sute de regimente, școli primare, în tirgușoare, comune și cătune, spunînd zeci de monoloage, versuri hazlii, jucînd în farse și scenete comice, singur sau cu încă doi-trei alți actori.

Montaureanu se prezenta sătenilor, soldaților, elevilor, fără zorzoane cabotine, simplu, omenește; spunea însă cu o vervă îndrăcită acele lucruri hazlii din viața de toate zilele și izbutea totdeauna să stîrnească hohote bogate de rîs.

În deseale convorbiri avute cu Montaureanu, popularul comic îmi spunea că la Teatrul Național în cei douăzeci de ani, cît a fost în serviciul primei noastre scene, a jucat în zeci de piese, între care, cele mai multe, melodrame: *Două orfelina*, *Cei trei mușchetari*, *Ocolul pămîntului*, *Fata aerului*, dar și în piese clasice: *Romeo și Julieta* (cu Agata Bîrșescu), în rolul gospodarului din *Hamlet* (cu Grigore Manolescu), în piesele lui Vasile Alecsandri etc.

Montaureanu era apreciat ca unul din cei mai buni monologiști. De cîteva ori, chiar pe estrada Ateneului Român, a spus cîteva monoloage reușite.

În „Memoriile” ce ni le-a lăsat, găsim un pasaj interesant:

„Maestrul George Enescu m-a invitat ca împreună cu el să vizitez, de două ori pe săptămînă, spitalele cu răniți, în timpul primului război. După ce genialul muzician emoționa răniții cu vioara lui miraculoasă, urmam eu, înveselindu-i cu monoloagele mele”.

A cunoscut toate necazurile actorului român de odinioară, cînd Teatrul Național nu cunoștea afluența de public de azi, ci dimpotrivă, actorii jucau adesea în fața unei săli goale și direcția Teatrului Național... trimitea pe Montaureanu, seara la începerea spectacolului, pe stradă, în ploaie și vînt, să îmbie trecătorii să intre în sală să vadă spectacolul.

Pe vremea aceea, Montaureanu la Teatrul Național era, cum se spune, „fată la